

belangrijke wandelroutes in dat gebied.

Al met al is de totale indruk van het rapport, dat het weliswaar een aantal belangwekkende gegevens over de recreatie in Meijndel op tafel legt, dat ook de uitgangspunten goed zijn, maar dat er met betrekking tot de oplossing van conflicten zoals de relatie waterwinning-recreatie, recreatie-natuur en de ballotage rond Kijfhoek/Bierlap om de hete brij wordt heengelopen

ALTERNATIEVE SUGGESTIES

Als we het rapport even vergelezen en het beleid t.a.v. de recreatie in het gebied tussen Den Haag en het Wassenarse Slag bezien dan zien we wat positievere punten. De hele zonering van zeer intensief langs de randen, rond de boerderij en langs het fietspad, via extensief in Kijfhoek/Bierlap tot geheel afgesloten getuigt van een voorzichtig beleid, waarbij de zaak niet licht uit de hand zal lopen. Ook het beleid met betrekking tot het aanleggen van voorzieningen steekt gunstig af tegen het beleid op dit punt in andere duinterreinen. De wisselbouw in het gebied rond de boerderij is, hoewel kennelijk mislukt (blijkens de bevindingen van Van der Werf) een interessant beheersexperiment. Voorts staat ook een goede bewaking garant voor het feitelijk in stand houden van de zonering.

Combineren we nu deze consequente en voorzichtige benadering met een consequentere visie op de relatie natuur-recreatie in de

sie op de relatie recreatie-natuur in de duinen, waarbij niet gaat en kool worden gespaard, maar keuzen worden gedaan, dan zouden daaruit de volgende voorstellen voortvloeien:

1. De auto wordt uit het gebied geweerd en naar de randen verwezen. De automobilist moet dan aan de gebiedsrand worden opgevangen. Mocht de ingang bij Kievitsduin zich daartoe niet lenen, dan valt te overwegen om de parkeerterreinen bij het TNO-complex te gaan gebruiken en van daaruit de intensieve recreatievormen op te vangen.
2. Het gebied rond de Boerderij

wordt vrij toegankelijk fiets- en wandelgebied.

3. De ballotage voor Kijfhoek/Bierlap wordt afgeschaft en vervangen door een systeem, waarbij in de Theeschenkerij dagkaarten kunnen worden gekocht. De dagkaarten zijn voor eenieder verkrijgbaar, maar eventueel kan er een maximum worden gesteld (per dag).
4. Kijfhoek/Bierlap wordt toegankelijk op wegen en paden, waarbij de Meeuwenhoek in de broedtijd afgesloten is (of alleen in excursieverband toegankelijk).
5. Van het overige nu afgesloten gebied wordt onderzocht in hoeverre het aanleggen van enkele rondgaande wandelingen op wegen en paden strijdig is met de natuurwaarden. Voorzichtig uitproberen lijkt hiervoor de manier.
6. Van de gebieden die afgesloten blijven wordt nagegaan in hoeverre de mogelijkheden voor excursies onder geleide verruimd kunnen worden.

Dit pakket van voorstellen staat of valt met punt 1: het weren van de auto's. Het realiseren van één van de andere voorstellen zonder de realisering van 1. is zeer riskant en kan geen steun van natuurbeschermingszijde verwachten.

referenties:

- Udo de Haes, H.A. & A.N. van der Zande (1977). Recreatie en natuurbehoud in de duinen. Recreatie 15(7), 157-173.
- Prins, J.P. (1979). Recreatie in Meijndel. Recreatie 17(4), 81-84.
- Adviescommissie Recreatie-Sociologisch Onderzoek Meijndel (1979). Recreatie in Meijndel. Samenvatting en conclusies van een onderzoek. Duinwaterleiding 's Gravenhage.

discussie

Duinen in de knel

DOOR G. VAN OMMERING EN N. VAN SWELM

In deze bijdrage willen we voornamelijk reageren op de 6 voorstellen, die A.N. van der Zande aan het eind van zijn artikel opsomt.

De uitgangspunten voor van der Zande zijn:

1. de huidige situatie ("consequentie en voorzichtige benadering"), te combineren met:
2. een consequentere visie
3. het doen van keuzen.

Zijn hieruit afgeleide voorstellen komen neer op:

- in principe openstelling van het *gehele* duingebied (dat is dus een vergaande verruiming t.o.v. de huidige situatie) voor excursies, wandelen op wegen en paden of vrij te betreden
- terugdringen van auto's naar de rand van het gebied
- in principe geen aantalsbeper-

king t.o.v. de recreatie - opheffen ballotage-systeem Kijfhoek/Bierlap.

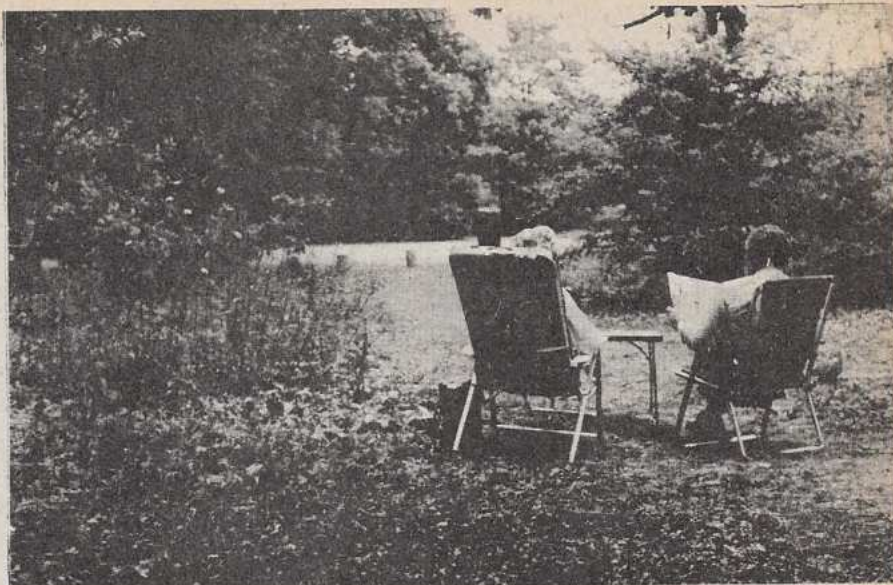
Ten aanzien van de huidige situatie merkt van der Zande op, dat in het rapport "Recreatie in Meijndel" "helaas niet de moed (is) opgebracht om van bepaalde vormen van recreatie te stellen dat de daadwerkelijk teruggedrongen moeten worden", bijv. de theeschenkerij en het restaurant met parkeerterrein. In zijn voorstellen wordt echter over het restaurant niets gezegd.

Het consequente van van der Zande's "consequentere visie" lijkt eruit te bestaan, dat in

principe het hele gebied consequent toegankelijk voor de recreatie moet worden. De "keuzen" die gemaakt moeten worden, vallen ook consequent in het voordeel van de recreatie uit. De wisselbouw rond het gebied van de boerderij wordt een interessant experiment genoemd, doch vast staat dat dit op wat grotere schaal bekeken een nivellerend effect heeft. Zelfs het voordeel van de twijfel komt bij de recreatie te liggen, als hij stelt (in punt 5) dat in het *overige* afgesloten gebied moet worden nagegaan of de aanleg van enkele rondgaande wandelingen strijdig is met de natuurwaarden, waarbij "voorzichtig uitproberen" hem de aangewezen manier lijkt. De neiging tot openstellen is zelfs zo hevig dat onder punt 6 wordt gesteld dat van de gebieden die afgesloten blijven moet worden nagegaan of de excursiemogelijkheden verruimd kunnen worden. De overeenkomst van al deze voorstellen met het Rijkswegenplan dringt zich op: een enorme versnippering van het plangebied. De grote wens van van der Zande lijkt het om het gehele duingebied voor recreatie open te stellen.

Men dient zich af te vragen of van der Zande's voorstellen wel nodig zijn. Als hij, zoals uit zijn stuk blijkt, het belang van wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke gegevens erkent, dan getuigt het niet van consequentie om m.b.t. de recreatieproblematiek uit te gaan van vooronderstellingen en eigen ideeën. Door bijv. Prins (1) wordt al een afname van het bezoek aan Meijndel gesignaleerd, waarop van der Zande, noch het rapport ingaan.

Tactisch maakt van der Zande de vanuit natuurbehoud gezien gevaarlijke fout door er van uit te gaan dat beleidsmakers die het niet eens zijn met zijn eerste voorstel (auto's eruit) eens zijn, dan niet toch vóór zijn punten 2 t/m 6 kunnen zijn. Het is al te vaak voorgekomen dat uit een samenhangend pakket voorstellen er slechts enkele werden uitgelicht. Van der Zande's voorstellen gaan bijna klakkeloos voort op de ontwikkeling die heeft geleid tot kwantitatieve en, door versnippering, kwalitatieve achteruitgang van de natuur. Het proces-

stationaire recreatie: saneren?

matige karakter van deze ontwikkeling in de duinen (analoog aan de ontwikkelingen die leiden tot afname van de 'open ruimte' in Nederland) wordt door hem niet onderkend. Bij aannname zullen zijn voorstellen bijdragen aan het voortgaan van deze ontwikkeling, wat gemakkelijk kan leiden tot situaties die hij mogelijk niet gewild, maar wel in de hand gewerkt heeft. Bedacht moet tevens worden, dat ook van andere zijden waterwinning!) een steeds grotere claim op het duingebied wordt gelegd.

Bezien vanuit de belangen van het natuurbehoud, komen wij tot de volgende uitgangspunten en voor te stellen maatregelen m.b.t. de recreatie-ontwikkeling in Meijndel.

Uitgangspunten:

- alle niet op de duinen als natuurgebied gerichte vormen van recreatie moeten geweerd dan wel tot de uiterste randen beperkt worden
- voor de op de natuur gerichte recreatie moeten voorzieningen aanwezig zijn
- grote aaneengesloten gebieden moeten van recreatie gevrijwaard blijven
- de bewijslast moet worden omgedraaid: als er iets ten behoeve van de recreatie wordt ondernomen, moet vanuit die hoek worden aangetoond dat dit voor het duingebied en haar bewoners onschadelijk is.

Concreet leidt dit tot de volgende wijzigingen van de hui-

dige toestand:

- alle autoverkeer wordt uit het duingebied geweerd
- het ballotage-systeem voor Kijfhoek/Bierlap wordt afgeschaft en vervangen door een voor iedere recreant gelijke kansen scheppende regeling, met aantalsbeperking
- er worden geen nieuwe duingedeelten meer opengesteld (in het al opengestelde deel, dat groot genoeg is, is voldoende te zien)
- de boerderij wordt in de huidige opzet gesaneerd
- de (laaggewaardeerde) intensieve recreatievoorzieningen worden uit het duin verwijderd
- geen uitbreiding van het paddennet.

noot:

- 1) Prins, J.P. (1979). Recreatie in Meijndel. In: Recreatie 17 (4), pp. 81-84.